

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ȘI SIBIU

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Un cm² 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA

se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:

Pe un an: 24 lei
Pe 6 luni: 12 lei
Cont nr. 49.8.01

Biserica Ortodoxă Română după 1948

Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian

Actul istoric de la 23 August 1944 a adus cu sine numeroase schimbări politice, sociale și economice. Cum era și firesc, au avut loc prefaceri și în sînul Bisericii Ortodoxe Române. Cele mai însemnate înnoiri în Biserică s-au petrecut după 1948, anul alegerii, investirii și înscăunării celui de al treilea patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian Marina. Se cuvine deci să amintim pe scurt câteva date din viața Prea Fericitului Sale.

S-a născut la 22 februarie 1901, în satul Suiesti, comuna Cermeghești, jud. Vâlcea, din familie de țărani, primind din botez numele Ioan. A făcut Seminarul teologic la Rîmnicul Vâlcea, după care a fost numit învățător în satul Olteanca, județul Vâlcea (1923), transferat apoi în comuna Băbeni-Vâlcea. La 14 octombrie 1924 a fost hirotonit preot pe seama parohiei Băbeni, funcționând paralel și ca învățător, pînă în 1930. Intre timp s-a înscris la Facultatea de Teologie din București, obținînd titlul de licențiat.

La 1 noiembrie 1932 a fost detașat ca preot la catedrala episcopală din Rîmnicul Vâlcea, primind în același timp și sarcina de director al Seminarului teologic din acest oraș, post pe care l-a deținut în anul școlar 1932—33.

La 1 septembrie 1933 a fost transferat în postul de paroh la biserica „Sf. Gheorghe” din Rîmnicul Vâlcea, unde a ostenit pînă în 1945.

În 1945 a început o nouă etapă în viața Prea Fericitului Patriarh Justinian, căci la 30 iulie 1945 Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a ales pe preotul Ioan Marina ca arhiereu vicar al Mitropoliei Moldovei și Sucevei. Tuns în monahism la Mănăstirea Cetățuia din Iași, sub numele de Justinian, la 12 august 1945 a fost hirotonit arhiereu în catedrala mitropolitană din Iași, cu titlul de Vasluiuanul. În calitate de arhiereu vicar, a contribuit la organizarea asistenței sociale în cuprinsul Arhiepiscopiei Iașilor, necesară în împrejurările grele de după război și în cursul secetei ce bîntuia atunci în Moldova.

La 16 august 1947, în urma retragerii din scaun a mitropolitului Irineu Mihălcescu, s-a încredințat arhiereului Justinian conducerea Arhiepiscopiei Iașilor, ca locțiitor de arhiepiscop și mitropolit. La 19 noiembrie 1947 a fost ales mitropolit al Moldovei, fiind investit la 22 decembrie și înscăunat la 28 decembrie 1947, în cadrul festivităților tradiționale.

În urma morții patriarhului Nicodim Munteanu, la 27 februarie 1948, Mitropolitul Justinian a devenit locțiitor de patriarh. La 24 mai 1948, Colegiul electoral l-a ales în scaunul de Arhiepiscop al Bucureștilor, Mitropolit al Ungrovlahiei și Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române. Iar la 6 iunie 1948, în prezența reprezentanților autorităților de stat, a delegaților Bisericilor Ortodoxe surori, a membrilor Sfîntului Sinod al Bisericii noastre, a reprezentanților corpului diplomatic și a numeroși invitați, preoți și credincioși, a avut loc solemnitatea înmînării cîrjei și apoi a înscăunării de patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, în biserica Sf. Spiridon-Nou din București.

Deci, data de 6 iunie 1948 este o adevărată piatră de hotar în istoria Bisericii noastre strămoșești, căci de atunci a început o epocă nouă, plină de fapte și realizări mărețe, săvîrșite sub îndrumarea Prea Fericitului Patriarh Justinian.

Pentru a scoate în evidență toate înfăptuirile din timpul patriarhatului Prea Fericitului Sale, trebuie amintită în primul rînd activitatea desfășurată pe tărîmul întocmirii legiuirilor și regulamentelor bi-

sericești. Trebuie precizat de la început că prin toate constituțiile care au fost în vigoare după 23 August 1944, s-a prevăzut libera organizare și funcționare a tuturor cultelor religioase din țara noastră, stabilindu-se și raportul cultelor cu Statul. Iar la 4 august 1948 s-a dat „Legea pentru regimul general al cultelor”, prin care se asigură deplina libertate a conștiinței, egalitatea între cultele religioase și autonomia lor. Datorită acestei legi, s-a înlăturat atmosfera de neîncredere între confesiuni din trecut, adoptîndu-se în relațiile dintre ele o atitudine de respect reciproc și de conlucrare frățească. Cultele religioase pot să se organizeze și să funcționeze după norme proprii, potrivit învățăturii și tradițiilor lor. Autonomia recunoscută cultelor înseamnă independența lor față de stat, prin separarea vieții de Stat de aceea a vieții religioase.

În urma apariției acestei legi, sub îndrumarea Prea Fericitului Patriarh Justinian, s-a întocmit noul Statut pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, votat de Sf. Sinod la 19 și 20 octombrie 1948 și aprobat de Conducerea de Stat. Prin acest Statut, s-a stabilit organizarea Bisericii noastre cu toate organele ei centrale și locale.

Prin articolul 2 din Statut s-a stabilit că „Biserica Ortodoxă este autocefală și unitară în organizarea sa”. Totodată s-a precizat că ea „își păstrează unitatea dogmatică, canonică și a cultului cu Biserica ecumenică a Răsăritului”. Organizată ca patriarhie autocefală, Biserica Ortodoxă Română cuprinde 5 mitropolii cu 12 eparhii sufragane: 1. Mitropolia Ungrovlahiei cu Arhiepiscopia Bucureștilor, Episcopii Buzăului și Dunării de Jos; 2. Mitropolia Moldovei și Sucevei cu Arhiepiscopia Iașilor și Episcopia Romanului și Hușilor; 3. Mitropolia Ardealului cu Arhiepiscopia de Alba Iulia și Sibiu și Episcopii Oradiei și Clujului; 4. Mitropolia Olteniei cu Arhiepiscopia Craiovei și Episcopia Rîmnicului și Argeșului; 5. Mitropolia Banatului cu Arhiepiscopia Timișorii și Episcopia Aradului. Ca organe centrale deliberative ale Patriarhiei funcționează Sfîntul Sinod și Adunarea Națională Bisericească. Sf. Sinod este format din patriarh, ca președinte, și din toți mitropolitii și episcopii în funcțiune, plus episcopii și arhiereii vicari. Adunarea Națională Bisericească este formată din reprezentanți ai tuturor eparhiilor, câte doi mireni și un cleric de fiecare. Ca organe centrale executive (pe lângă Patriarhie) funcționează Consiliul Național Bisericesc format din 9 membri și Administrația Patriarhală.

Părțile constitutive ale Patriarhiei sînt: mitropolia, eparhia, protopopiatul, mănăstirea și parohia. Organul deliberativ al eparhiei este adunarea eparhială (formată din 10 clerici și 20 mireni), iar organul executiv este consiliul eparhial (format din mai mulți consilieri eparhiali). Pe lângă parohie funcționează ca organ deliberativ adunarea parohială, formată din toți credincioșii majori, iar ca organ executiv consiliul parohial (format din cîțiva consilieri) și epitropia parohială, care se ocupă cu gestiunea parohiei.

În conformitate cu prevederile noului Statut, legislația noastră bisericească a sporit an de an cu noi regulamente, al căror număr se ridică azi la 12, care privesc diferite sectoare ale vieții bisericești: instanțele disciplinare și de judecată, învățămîntul teologic, organele deliberative și executive, numirea și transferarea clerului, averile bisericești, casele de ajutor reciproc ale clerului, viața monahală etc.

Astfel, avem acum o legislație bisericească nouă, în spiritul unei canonicități autentice. Prin ea s-a

pus rînduială în toată viața și lucrarea Bisericii. Activitatea clerului este îndrumată cu grijă, iar prin organizarea credincioșilor în adunări, consilii și comitete parohiale, precum și participarea lor la consiliile eparhiale și Adunarea Națională Bisericească, clerul este ajutat în lucrarea sa, făcîndu-se vădită conlucrarea armonioasă între cler și credincioși. S-a ajuns astfel la o muncă mai bine organizată și mai rodnică în toate sectoarele vieții bisericești.

Datorită strădaniilor Prea Fericitului Patriarh și sprijinului larg al Statului, s-au putut organiza: Fondul central misionar, Casa de pensii și ajutoare a salariaților Bisericii Ortodoxe Române, Casele de credit și ajutor reciproc, s-au luat măsuri pentru completarea salariului preoților din fonduri proprii. Toate acestea arată grija permanentă a Prea Fericitului Patriarh pentru buna desfășurare a activității clerului și a instituțiilor bisericești.

O altă înfăptuire de seamă, petrecută chiar în primul an de activitate patriarhală a Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, este Reîntregirea Bisericii Ortodoxe Române din Transilvania, de la a cărei realizare se împlinesc 24 de ani. Se știe că în cei 250 de ani de dezbinare a Bisericii românești din Transilvania, s-a încercat în repetate rînduri refacerea unității bisericești. Acest lucru n-a fost cu puțință decît în condițiile unei depline libertăți religioase, așa cum au fost create în patria noastră după 23 August 1944. Încă în cuvîntarea rostită cu prilejul înscăunării Sale ca patriarh, Prea Fericitul Părinte Justinian adresa o caldă chemare preoților uniți de a se reîntoarce la Biserica strămoșească.

La scurt timp, și anume la 18 iulie 1948, Conducerea noastră de Stat a anulat Concordatul încheiat cu Vaticanul în 1927. Anularea Concordatului a făcut și mai mult cu puțință revenirea uniților în sînul Bisericii Ortodoxe. Acest lucru s-a petrecut în cursul lunii octombrie 1948.

La 1 octombrie 1948 un număr de 36 de preoți și protopopi, delegați de 430 colegi ai lor, au ținut o consfătuire la Cluj, în care au hotărît revenirea în sînul Bisericii strămoșești și ruperea legăturilor cu Biserica Romano-Catolică. La 3 octombrie această delegație a fost primită de Prea Fericitul Patriarh și de membrii Sf. Sinod, aducîndu-se la cunoștință hotărîrile de la Cluj. În cursul aceleiași luni, sute de preoți și zeci de mii de credincioși uniți au cerut revenirea la Biserica strămoșească. La 21 octombrie Prea Fericitul Patriarh a prezidat — în prezența membrilor Sf. Sinod — Marea adunare bisericească din catedrala Reîntregirii din Alba Iulia, prin care s-a consfințit Reîntregirea Bisericii Ortodoxe din Transilvania. S-a citit acum actul sinodal prin care se hotăra anularea uniției și primirea tuturor preoților și credincioșilor greco-catolici în sînul Bisericii Ortodoxe, precum și legămîntul de credință față de Biserica Ortodoxă Română al foștilor preoți și credincioși uniți, de a păstra întreg tezaurul de credință ortodoxă și de a sluji cu devotament Patria și năzuințele poporului român.

În felul acesta, s-a înlăturat actul nedrept de la 1698—1701, prin care o parte a credincioșilor români transilvăneni au fost ruși, prin silnicie și amăgire, din trupul Bisericii Ortodoxe. Toți preoții și credincioșii reveniți au fost primiți cu o deosebită bucurie în sînul Bisericii strămoșești, încît azi avem din rîndul lor doi ierarhi și un număr însemnat de consilieri, profesori de Teologie, protopopi și preoți parohi.

Astăzi, toți clericii și credincioșii Bisericii noastre Ortodoxe, regăsiți după ani de despărțire, muncesc și se roagă împreună pentru binele și fericirea Bisericii și a Patriei lor.

Mircea Păcurariu

Un deceniu de activitate la Episcopia Aradului a P. S. Episcop Teoctist

La 16 septembrie 1972 Episcopia Aradului, Iepopolei și Hămagului a sărbătorit cu aleasă bucurie aniversarea unui deceniu de când clerul și credincioșii ei sînt păstoriți și îndrumați de Prea Sfințitul Episcop Teoctist.

Dînd slavă lui Dumnezeu, Prea Sfinția Sa a slujit Sfînta Liturghie în paraclisul reședinței episcopale, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi, iar la ora 11, în fruntea unui alt sobor, Prea Sfințitul Episcop Gherasim Constanțeanul, Arhiepiscop-vicar al Episcopiei Dunării de Jos, a slujit Te-Deum-ul încheiat cu polihroniu. Au mai participat, P. S. Episcop Antonie Ploieșteanul, vicar-patriarhal, ca delegat al Prea Fericitului Patriarh Justinian, I. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului, P. Cuv. Arhimandriți Ieronim Motoc, vicar activ al Episcopiei Dunării de Jos, Sofian Boghiu de la Sf. Patriarhie, Ilarion Marin, starețul Sf. Mănăstiri din Sinaia, P. C. arhidiacon Nicanor Motorga de la Sf. Patriarhie, membri ai Consiliului și Adunării Eparhiale, protopopi, preoți, reprezentanți ai cultelor romano-catolic, reformat, evanghelic și mozaic, credincioși.

La încheierea sfintelor slujbe, P. S. Episcop Antonie a dat citire unei scrisori prin care Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian adresează P. S. Episcop Teoctist un cuvînt cald de prețuire și dragoste, felicitări și urări cu prilejul aniversării pe care o prăznuiește și înmînează P. S. Teoctist daruri, P. S. Antonie adăugînd și urările P. S. Sale.

I. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului adresează P. S. Teoctist un vibrant cuvînt de subliniere a aleselor calități de ierarh pe care le are și face urări de a putea sluji și mai departe Sf. Biserică, cu aceeași rodnică rîvnă, cu continuarea aceleiași frățești colaborări înăuntrul Mitropoliei Banatului.

P. S. Arhiepiscop-vicar Gherasim, în numele P. S. Episcop Chesarie al Dunării de Jos și al său per-

sonal, a felicitat pe P. S. Sa Episcop Teoctist, dorindu-i ani mulți, cu bune roade.

Telegramă de felicitare a fost trimisă cu acest prilej festiv din viața Eparhiei Aradului și de I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului.

În numele cultului romano-catolic și al celorlalte culte a vorbit P. C. prof. pr. Olah din Arad.

P. C. pr. St. Gheorghe Căvașdan, vicar eparhial, a luat cuvîntul în numele salariaților Centrului eparhial, al clerului și credincioșilor Eparhiei, făcînd un rezumativ bilanț al realizărilor din întreaga Eparhie în ultimii zece ani, sub înțeleapta și înimoasa ocîrmuire a iubitului ei ierarh P. S. Sa Episcop Teoctist.

Din cuvîntările rostite se desprinde, ca urmare a păstoririi de către P. S. Teoctist a Eparhiei Aradului, o sporire a rîvnei clerului și credincioșilor în slujirea Sf. Biserici. Prețuirea îndrumărilor date de Ierarh și dragostea cu care acesta este înconjurat se văd din însemnatele lucrări realizate în acest deceniu. Așa de pildă Centrul eparhial a fost înzestrat cu un nou paraclis și împodobit cu o biserică de lemn veche de peste un sfert de mileniu, cu sală festivă, o impozantă intrare oficială, numeroase încăperi și amenajări noi, încălzire centrală, mobilier nou, obiecte de artă, cărți. Asemenea mari îmbunătățiri s-au făcut și la Catedrală.

Mănăstirile s-au bucurat de deosebită atenție a P. S. Episcop Teoctist, ele fiind restaurate, înzestrate, viața lor organizată spre îndeplinirea rostului lor în optime condițiuni.

După acest exemplu, preoții și credincioșii au sporit și ei zestrea Eparhiei cu biserici și case parohiale noi, cu biserici pictate sau renovate, multe dintre ele monumente istorice. Toate acestea se datorează prezenței și îndrumărilor Ierarhului care a făcut o serie de vizite pastorale, a prezidat conferințe preoțești, a slujit la sfințiri de biserici, hirotoniri și liturghii etc.

S-a mai subliniat grija față de pregătirea de noi cadre preoțești, de ajutorare a școlilor teologice și a elevilor care au primit bursă.

Această însuflețită, dăruire de sine și înțeleaptă ocîrmuire a avut drept urmare dragostea neprecupețită a clerului și credincioșilor, un spor al unității lor în jurul sfintei biserici și o bună dovadă de buni cetățeni.

După încheierea șirului cuvîntărilor, P. S. Episcop Teoctist, mișcat de înalta prețuire și caldele sentimente ce i-au fost exprimate, a mulțumit lui Dumnezeu care i-a dat putere și binecuvîntare de a-l sluji prin munca P. S. Sale, a mulțumit Prea Fericitului Părinte Patriarh căruia îi datorează înțeleapta îndrumare care i-a fost atît de folositoare în tot ceea ce a putut realiza.

Recunoștința a exprimat P. S. Sa Departamentului Cultelor, în frunte cu Dl. Președinte Profesor Dumitru Dogaru, pentru larga înțelegere ce a arătat problemelor eparhiei.

Calde mulțumiri au fost exprimate I. P. S. Mitropolit Nicolae pentru duhul frățesc de colaborare în cadrul Mitropoliei Banatului și pentru cinstea prezenței la praznicul de azi al Eparhiei sufragane. Aceleași recunoștințe s-au exprimat celorlalți Ierarhi și Înalte fețe bisericești, reprezentanților autorităților și tuturor celor prezenți ca și celor pe care îi reprezintă.

P. S. Sa Episcop Teoctist a reliefat de asemenea înțelegerea pe care a găsit-o la preoții și credincioșii din Eparhia ce i-a fost încredințată spre păstorie, exprimîndu-și convingerea că, avîndu-i și pe mai departe alături, va putea continua să slujească din toată inima pe Dumnezeu, Sfînta Biserică, și să-și aducă tot sprijinul la propășirea poporului și țării noastre.

Consiliul eparhial a oferit apoi o recepție în cinstea Prea Sfinției Sale și a oaspeților, în cadrul căreia au mai luat cuvîntul și alți vorbitori.

Praznicul din 16 septembrie 1972 al Episcopiei Aradului este o treaptă spre noi realizări sub îndrumarea luminatului ei Ierarh, Prea Sfințitul Episcop Teoctist.

Rep.

Cuvioșii mărturisitori Visarion, Sofronie și mucenicul Oprea

Biserica Ortodoxă Română sărbătorește an de an, la 21 octombrie, pe cuvioșii mărturisitori Visarion și Sofronie și pe mucenicul Oprea, și preamărește în cîntări de laudă viața și faptele lor puse în slujba apărării credinței noastre ortodoxe. Tot la această dată ea serbează și înfăptuirea multdoritului și multasteptatului act istoric, din 21 octombrie 1948, al Reîntregirii Bisericii noastre, prin care s-a vindecat dureroasa rană de pe trupul ei produsă la anul 1698, cînd, sub presiunile stăpînirii habsburgice, o parte a credincioșilor noștri au fost trecuți, prin vicieșug și forță, la unirea cu Biserica romano-catolică. Această împreună-serbare se motivează prin faptul că, alături de alți mucenici ai Bisericii noastre, acești trei Sfinți români și-au jertfit viața pentru înfăptuirea Reîntregirii noastre bisericești și pentru înlăturarea jugului iobăgiciei.

Acești trei apărători ai Ortodoxiei Bisericii românești din Transilvania își desfășoară activitatea în perioada de dîră rezistență a ortodocșilor români împotriva dominației habsburgice, care a căutat pe tărîm religios să-i catolicizeze, iar pe plan social să-i deznaționalizeze, să le întrerupă orice contact cu frații lor din Țara Românească și Moldova, ca astfel să-i poată mai ușor exploata și stăpîni. La toate acestea mai trebuie să adăugăm că poporul român din Transilvania a fost supus jugului iobăgiciei și i s-a răpit de către cotorpitori dreptul de a constitui o națiune, ajungînd astfel în situația de „tolerat” în propria lui țară. De acest tratament inuman n-au fost scutiți nici preoții. De aceea, la răscoalele țărănești din Transilvania, mulți preoți au fost alături de răsculați.

Visarion Sarai s-a născut la 1714 într-o localitate din Bosnia și la vîrsta de 18 ani a fost tuns în monahism, în mănăstirea Sf. Sava, de către patriarhul Ierusalimului, Hrisant. În anul 1739 îl găsim în mănăstirea Pacra din Slovenia, unde primește Taina preoției. În 1742 călătorește la Locurile Sfinte, iar în 1744 vine în Transilvania pentru a întări rezistența credincioșilor ortodocși români împotriva uniației. Din Lipova i se alătură trei negustori români care-i vor servi de talmaci. La predicile lui scurte dar înflăcărute, prin care făcea cunoscut pericolul ce-l aducea uniația, preoții uniți erau alungați.

Predicînd că unirea strică legea și sufletul, cuviosul Visarion străbate ținuturile Dobrei, Devei, Orăștiei, Alba Iuliei, ajungînd aproape de Sibiu. Săliștea Sibiului este legată de numele lui prin schitul Foltea, ridicat lîngă izvorul unde el a poposit. Dar în drum spre Sibiu este arestat în aprilie 1744 și dus la Sibiu, apoi la Blaj, unde i se face cercetare în fața episcopului greco-catolic, Inochente. El a mărturisit că Dumnezeu l-a trimis ca să denunțe unirea. De aici este purtat prin mai multe închisori pînă ajunge la cea din Kufstein, în Tirol, unde se stînge ca Sfînt mărturisitor al Ortodoxiei.

Atitudinea lui împotriva uniației a avut un așa de mare răsnet în sufletul credincioșilor români, încît Inochentie se văzu silit să strîngă un sobor la Blaj, cu cler ortodox și unit, în fața căruia a mărturisit că vor lepăda unirea dacă nu li se dă privilegiile făgăduite în schimbul ei. Soborul i-a răspuns: „Ne dă ori nu, unia tot o lepădăm.”

Cuviosul Sofronie a fost preot de mir în Gioara, astăzi Săliștea, aproape de Vinț, dar, rămînd văduv, se călugărește la Cozia, și își clădește un schit în apropierea satului, unde învață carte pe copii din satele apropiate. În 1759 primește, de la Carloviț, titlul de vicar al ortodocșilor din Transilvania. În această calitate, el îndeamnă pe credincioșii români din Brad, la 6 octombrie 1759, să alunge pe preoții uniți. Este arestat la Bobilna, dar curînd este eliberat de vreo 600 oameni conduși de preotul Ioan din Săliște. După ce curăți ținutul Zarendului de uniație, el vine cu aceleași gînduri în Munții Apuseni. La Abrud este arestat, dar imediat este eliberat pentru a potoli starea de spirit creată. La 10 august 1760, el ține un sinod în care se redactează un memoriu către împărăteasă, cerînd episcop ortodox și înapoierea bisericilor și sesurilor parohiale răpitate de uniți, și un alt memoriu către guvern în care cerea scutirea preoților ortodocși de impozite, eliberarea celor închiși pentru credință și judecarea preoților uniți și a prigonitorilor. La 14 septembrie 1761 se ținu un nou sinod la Alba Iulia, în care se repetă cererile din cele două memorii. Cei care-l urmau în număr mare pe cuviosul Sofronie erau animați de nădejdea că, o dată cu înlăturarea uniației, vor putea scăpa și de jugul iobăgiciei. De aceea circula în toată

Transilvania ideea că „a trecut vremea domnilor, acum noi sîntem domni”. Cuviosul Sofronie era stăpîn pe situație pretutindeni în Transilvania și era respectat și temut chiar de guvernul local. Un exemplu este reluarea, fără împotrivire, a bisericii brîncovenești din Făgăraș.

Pentru a potoli tulburările din Transilvania, Curtea din Viena trimite armata sub conducerea generalului Bukow, care distruge mănăstirile ortodoxe primate ca puncte de rezistență ale Ortodoxiei. Sub amenințarea tunurilor, sate întregi au fost înscrise pe lista parohiilor unite, iar „răzvrățitorii” au fost prinși și pedepsiți. Cuviosul Sofronie reușește să fugă în Țara Românească sfîrșindu-și viața ca egumen al mănăstirii Vieros.

Revolta condusă de Sofronie a avut meritul că a dezmințit rapoartele oficiale în care se susținea că toți românii ortodocși transilvăneni ar fi îmbrățișat unirea cu Biserica Romano-Catolică. Totodată ea a întărit în popor conștiința că numai într-o strînsă unitate și luptă comună el își va putea dobîndi drepturile unei națiuni libere. De aceea ea poate fi socotită pe drept precursora răscoalei lui Horea (1784).

Mucenicul Oprea este originar din Săliștea Sibiului. Îl întîlnim la 1744 împreună cu alți delegați mergînd la Viena pentru a înfățișa împărătesei plîngerile românilor transilvăneni împotriva samavolnicilor guvernului catolic și a cere respectarea libertăților promise. Sfătuiți să se întorcă acasă că doleanțele lor vor fi împlinite, Oprea și însoțitorii convoacă o adunare la Săliște în care se cere guvernului să respecte libertatea lor religioasă garantată și de împărăteasă. Răspunsul guvernului a fost că împărăteasa poruncește ca ei să fie uniți, altfel vor fi pedepsiți cu moartea. La strigătele de indignare ale poporului, guvernul poruncește arestarea răzvrățitorilor. Oprea reușește să fugă și merge din nou la Viena ducînd jalbele românilor ortodocși. Împărăteasa îi poruncește să se întorcă acasă și să nu mai cîrtească împotriva unirii. Guvernului îi scrie să mențină teroarea cu întemnițarea preoților ortodocși în Blaj și impunerea la dări a celor uniți, iar Oprea să fie arestat. Dar Oprea nu se mai întoarce acasă ci rămîne cioban la Becicherec, deși avea soția și patru copii în Săliște. De aici va merge de mai multe ori la Viena cu jalbe de-ale românilor pînă în

(Continuare în pag. 4)

Aspecte din activitatea Bisericii Ortodoxe Române

● În trimestrul al III-lea al anului în curs, o serie de acțiuni pe plan intern ale Bisericii noastre merită să fie consemnate. Între acestea la loc de cinste se înscrie sărbătorirea zilei onomastice a Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian. Astfel, la 2 august a. c. a avut loc la Palatul patriarhal din București solemnitatea sărbătoririi la care au luat parte: I. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului, P. S. Episcop Antim Țirgovișteanul, Vicar patriarhal, P. S. Episcop Antim al Buzăului, P. S. Episcop Teoctist al Aradului, P. S. Arhiepiscop Gherasim Constanțeanul, apoi reprezentanții Bisericii noastre de peste hotare: P. C. pr. prof. Gh. Moisescu de la Viena și C. pr. Alex. Munteanu de la Sofia, pr. consilieri patriarhali și ai Arhiepiscopiei Bucureștilor, funcționari superiori bisericesti etc. A fost de față Dl. Gh. Nenciu, Vicepreședintele Departamentului Cultelor.

Cu acest prilej, Prea Fericirea Sa a fost omagiat, în numele Ierarhilor, clerului și credincioșilor Bisericii noastre, de către I. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului. Prea Fericitul Părinte Patriarh a răspuns într-un cuvânt cald părintesc.

● O serie de personalități religioase au fost primite de Prea Fericitul Patriarh Justinian. Între acestea menționăm pe: Eminența Sa Dr. Moses Rosen, Rabinul Șef al Cultului Mozaic din România, la 22 iunie a. c.; prot. Uroș din R. S. F. Jugoslavia și pr. Th. Kandrea de la parohia română din Melbourne-Australia, la 3 iulie; Dl. Ambasador al României la Paris, dr. Flitan, la 29 iulie; rabinul dr. A. Hertzberg, președintele Congresului Evreilor din S.U.A. și dl. Riegner, secretar general al Congresului Mondial evreiesc, la 29 iulie a. c.; dr. Solomon Goren, Șef Rabin al orașului Tel Aviv și rabinul Schneier din New York, la 31 iulie a. c.; Dl. Ambasador al Greciei la București, Exc. Sa Aristote Phrydas, la 3 august a. c.; Dl. Ambasador al Israelului la București, la 31 august; Dl. C. A. Panayothatis, Ministrul Culturii și Științelor din Grecia, însoțit de Dl. Ion Dodu Bălan, Vicepreședinte al Consiliului Național al Culturii și Educației socialiste din România, fiind de față P. S. Episcop Antonie Ploieșteanul, vicar patriarhal, P. C. pr. Ioan Gagiu, directorul Administrației Patriarhale, și P. C. pr. secretar N. Cazacu ca interpret, la 6 septembrie a. c.; d-na și Dl. dr. Marchal Welles din S.U.A., la 7 septembrie a. c.; Dl. José Constantín Drăgan, om de afaceri italian, cunoscut pentru activitatea sa ecumenică, la 8 septembrie a. c.; Mgr. Germain de Saint Denis al Bisericii Catolice Ortodoxe a Franței, însoțit de pr. M. P. Laroche și J. Pahud, la 12 septembrie a. c.

● În viața Episcopiei Misionare Ortodoxe Române în America au avut loc, în această perioadă, câteva evenimente de seamă ca: a) Al 41-lea Congres anual la Windsor-Canada, între 30 iunie și 2 iulie a. c. Aici, P. S. Episcop Victorin a prezentat un raport amplu asupra activității Episcopiei; s-a prezentat situația financiară pe 1971, s-a salutat înființarea tipografiei ș. a.; b) Aniversarea a 60 de ani de la nașterea P. S. Episcop Victorin; c) Vizita P. S. Episcop Victorin în România, la București, unde a avut convorbiri cu Prea Fericitul Patriarh Justinian, și Iași, unde a fost primit de I. P. S. Mitropolit Justin al Moldovei.

● La 18 septembrie a. c. a avut loc la București ședința Sfântului Sinod permanent al Bisericii noastre, care a discutat o serie de probleme legate de deschiderea noului an de învățământ în școlile Patriarhiei Române.

● La 11 septembrie a. c. a avut loc la Cancelaria Sf. Sinod, sub președinția P. S. Episcop Antonie Ploieșteanul, Vicar patriarhal, o consfățuire de lucru a Rectorilor Institutelor teologice și directorilor Seminarilor teologice, care s-a ocupat de problema deschiderii noului an de învățământ în școlile religioase din Biserica noastră.

● La 12 septembrie a. c. a avut loc la Institutul Biblic — Ateliere de la Schitul Maicilor din București, sub președinția P. S. Episcop Antonie Ploieșteanul, Vicar patriarhal, o consfățuire de lucru cu pr. consilieri culturali ai tuturor eparhiilor Bisericii noastre. Scopul acestei reuniuni a fost discutarea problemei aprovizionării unităților bisericesti cu obiecte de cult și cărți bisericesti.

● Învățământ teologic. Conform hotărârii Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române din ședința din 28 martie a. c., în noul an universitar 1972/1973 la cele două Institute teologice vor funcționa câte opt asistenți universitari, câte unul la fiecare catedră.

● În luna septembrie a. c. au avut loc examenele de admitere în anul I la toate instituțiile de învățământ ale Patriarhiei Ortodoxe Române. La Institutul teologic din Sibiu examenul de admitere a avut loc la 20 septembrie, iar la București, examenul a avut loc la 25 septembrie.

Examenele de admitere la Seminarile teologice s-au ținut între 1—16 septembrie a. c.

● Activitate pastorală. La 19 iulie a. c. s-au deschis la București Cursurile de orientare ale seriei a 58-a de preoți. La ceremonia de deschidere a participat P. S. Episcop Antim. Timp de o lună preoții veniți din toate eparhiile au ascultat prelegeri, s-au rugat împreună au făcut un util schimb de experiență. Închiderea oficială a avut loc la 14 septembrie a. c. cu participarea Prea Fericitului Patriarh Justinian, după celebrarea Sf. Liturghii în paraclisul Institutului.

● În luna septembrie a. c., la sedile protopopești din Biserica noastră s-a ținut cea de a treia Conferință pastorală de orientare a clerului. Tema acestei conferințe a fost „Contribuția actuală a teologilor ortodocși români pentru sprijinirea vieții și a progresului”.

● Știri din Eparhii. București: La Mănăstirea Țigănești au continuat lucrările de renovare, adică atelierele de țesătură mecanică, clădirea muzeului, stăreția, casele maicilor. S-a asigurat încălzirea centrală.

Iași. La 1 iunie a. c. a fost celebrată onomastica I. P. S. Mitropolit Justin al Moldovei și Sucevei. S-a celebrat un Te-Deum, apoi a avut loc o recepție la Centrul mitropolitan. În perioada de vară au fost sfințite bisericile: Sf. Gheorghe din parohia Adincata, jud. Suceava, la 2 iulie; biserica din Conștingeni, com. Albești, jud. Botoșani, la 9 iulie; biserica din Tomești, la 16 iulie; biserica din Dămuc, jud. Neamț, la 23 iulie a. c. S-au sărbătorit

bramurile Mănăstirii Sucevița, la 6 august, Mănăstirii Slatina la aceeași dată, Mănăstirii Putna la 15 august, Mănăstirii Sf. Ioan cel Nou de la Suțu la 24 iunie a. c.

Timișoara. La 2 iulie a fost sfințită biserica din parohia Marga, prot. Caransebeș, iar la 3 septembrie biserica din parohia Reșița Montană. La 6 august s-a sărbătorit hramul Mănăstirii Săraca. Alte sfințiri au avut loc la 27 august la biserica din Țirnova, jud. Caraș-Severin, și la 29 august a. c. biserica așezământului monastic de la Timișeni.

Râmnic. La 2 iulie a fost sfințită biserica din Păușești-Otășan, iar la 9 iulie cea din Rădăcinești, comuna Berislăvești.

Arad. Între 1—2 iulie a. c., P. S. Episcop Antim Țirgovișteanul, Vicar patriarhal, a făcut o vizită Episcopiei Aradului. La 8 iulie a avut loc la Arad o consfățuire de lucru privind probleme de ordin pastoral și administrativ. La 2 iulie a. c., P. S. Episcop Teoctist a pus piatra fundamentală a noii biserici din parohia Bujac din Arad, iar la 14 iunie pe cea a parohiei Sintana. La 25 iunie s-au sfințit lucrările de reparații exterioare și împodobiri interioare ale bisericii din parohia Toc, prot. Lipova.

● Pe lângă revistele centrale și Glasul Bisericii, la Tipografia Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă al Patriarhiei Române s-au tipărit, în ultima perioadă, următoarele cărți: Noul Testament, Mica Biblie, Liturghierul explicat, Limba elină pentru clasa a III-a a seminarilor teologice și Mineiul pe iunie.

După cum s-a putut constata, trimestrul III al anului 1972 a înregistrat o activitate susținută, pe plan intern, a Bisericii Ortodoxe Române. Aceasta va spori în trimestrul al IV-lea și prin deschiderea școlilor de învățământ religios la 1 octombrie a. c.

Cezar Vasiliu

125 de ani de la moartea compozitorului Gheorghe Dima

După cum reiese din alcătuirea cuvântului „recunoștință”, aceasta nu este numai un izvor al faptelor de mulțumire, ci și un mod de a-i cunoaște pe oameni din nou, mai bine. Când, de exemplu, ne aducem aminte, cu recunoștință, de cei ce, nemaifiind printre noi, ne-au lăsat o prețioasă moștenire spirituală, atunci ajungem să le vedem mai bine statura lor sufletească și să-i așezăm mai trainic în căldura inimii noastre. În felul acesta întreg sufletul nostru se deschide pentru o cunoaștere mai adâncă a lor, pentru că — peste tot — nu putem cunoaște adevărat numai cu mintea, ci și cu inima.

De marele înaintaș al muzicii românești Gheorghe Dima se cuvine să ne aducem aminte din nou, mai stăruitor, pentru că în aceste zile s-au împlinit 125 ani de la nașterea sa. Încă o împlinire a unui sfert de veac, care, ca și în cazul altor oameni de seamă, ne spune mai convingător, că numelui acestui mare muzician timpul îi dă trăinicie.

Despre uriașa activitate artistică și cetățenească a acestui muzician de seamă al nostru aflăm din cărți (îndeosebi din „G. Dima, Viața și opera”, de Ana Voileanu-Nicoară); din articolele publicate în „Telegraful Român” și „Gazeta Transilvaniei”, ca și din diferite conferințe. Dar se află și oameni în viață care l-au cunoscut îndeaproape, ca profesor și director al Conservatorului din Cluj, în ultimii ani ai vieții sale, 1919—1925; sau alții — mai vîrstnici — ca profesor la gimnaziul român din Brașov, între anii 1899—1916. Atît ceea ce s-a scris despre Gheorghe Dima cît și graiul viu al celor ce l-au cunoscut ca profesor și dirijor, ni-l înfățișează ca un intelectual distins, stăpînind nu numai multe laturi ale artei muzicii (teorie, solfegiu, cînt, pian, armonie, orchestrație și compoziție), ci și o însemnată cultură generală.

Tot acest tezaur de cunoștințe și puteri spirituale nu și l-a păstrat pentru sine, ci l-a împărtășit și societății din care făcea parte. Între anii 1881—1899, în Sibiu, a instruit și a condus corul Reuniunii de muzică, ce luase ființă în 1879, ridicîndu-l pe culmile vredniciei de a cînta lucrări muzicale mari și grele ca: „Missa solemnă” (Liturghia) de L. van Beethoven, oratoriul „Elias” (Proorocul Ilie) de F. Mendelsohn-Bartholdi, oratoriul „Creațiunea” de J. Haydn, și altele. Cum de a fost posibilă urcarea atît de repede, pe o treaptă atît de mare, a unui cor abia întemeiat

și alcătuit mai mult din coriști la început necunosători ai notelor muzicale? A fost cu puțință, pentru că, neexistînd pe vremea aceea folositoarele școli populare de artă, Gheorghe Dima a organizat „Școala de cor”, alăturată Reuniunii, în care coriștii învățau să citească notele muzicale și să cînte artistic. Dacă tot timpul, și după plecarea lui Gheorghe Dima, Reuniunea s-a menținut pe culmi de mari înfăptuiri artistice, aceasta se datorește și avîntului ce i l-a dat marele muzician. Același nivel artistic ridicat l-a cunoscut și Reuniunea de muzică din Brașov, după ce Gheorghe Dima s-a mutat aici, în orașul natal, făcînd schimb cu — pe atunci — tînărul muzician Timotei Popovici.

Să ne aducem aminte de asemenea, de dragostea și rîvna pe care Gheorghe Dima le-a avut pentru cîntarea corală bisericască. Timp de 16 ani, cît a fost profesor la Institutul Pedagogic-Teologic din Sibiu, Gheorghe Dima a pregătit și menținut aici un cor bărbătesc foarte bun, cu toate că, odată cu fiecare sfîrșit de an școlar, cei mai pregătiți coriști — absolvenții — părăseau și corul. În repertoriul său corul avea și cîntări laice, cu text curat, frumos, înălțător, mai ales popular, și a concertat în Brașov, Făgăraș, Miercurea Ciuc și Săliște. Tinerii „seminariști” mai talentați învățau ei înșiși arta instruirii unui cor, de la profesorul lor, care a fost un adevărat maestru al acestei arte, și, ajungînd preoți sau învățători; unii au înființat coruri bisericesti. Cu diferite prilejuri, aceste coruri cîntau și cîntece laice, făcîndu-se astfel premergătoarele unora dintre marile coruri de câmine culturale din anii noștri. În timpul celor 18 ani de activitate în Sibiu, Gheorghe Dima a pregătit — cu elemente din Reuniune — și un cor bisericesc mixt, cu care cînta în zile de praznice, și care, curînd după primul război mondial, avea să devină — sub conducerea lui Timotei Popovici — corul permanent al Catedralei mitropolitane. O activitate corală bisericască și mai largă avea să desfășoare la Brașov, ridicînd la un grad de mare măiestrie muzicală religioasă corul bisericii cu hramul Sf. Nicolae și dînd concerte cu acest cor, în Cohalm (1907), Sibiu (1910) și tot în același an în Săliște, Făgăraș și Reghin.

Muzica religioasă a intrat de asemenea în preocupările lui Gheorghe Dima. A compus irmoaze

(continuare în pag. 4-a)

Sfintele Taine

Dumnezeu ne împărtășește harul Său, care este de neapărată trebuință pentru mîntuirea noastră subiectivă, prin Sfintele Taine.

Sfintele Taine sînt lucrări văzute, orînduite de Mîntuitorul Iisus Hristos, prin care se pogoară asupra credinciosului darul cel nevăzut al lui Dumnezeu.

Sfintele Taine sînt în număr de șapte și anume: 1. Botezul, 2. Ungerea cu Sf. Mir, 3. Pocăință, 4. Împărtășania, 5. Preoția, 6. Nunta și 7. Maslu.

Sf. Scriptură nu precizează direct numărul Sfințelor Taine. Cu toate acestea, Sf. Scriptură cuprinde mărturii pentru existența fiecăreia dintre ele. Căci ele au fost instituite de la început de către Mîntuitorul. Astfel, Biserica noastră le are — fără întrerupere — de atunci și pînă astăzi.

Numărul de șapte al Sfințelor Taine corespunde cu numărul darurilor Sf. Duh și răspunde trebuințelor duhovnicești ale credincioșilor. Nașterea duhovnicească este dată prin Botez; creșterea și întărirea prin Sf. Mir; înnoirea morală prin Pocăință; hrana spre desăvîșirea în viața duhovnicească prin Sf. Împărtășanie; învățătura, conducerea și puterea de a sfinți prin Preoție; sfințirea și tăria legăturii căsătoriei prin Taina Nunții; tămăduirea de boală și iertarea păcatelor prin Maslu.

Istoria bisericească nu cuprinde nici un indiciu în sensul că vreuna dintre cele șapte Sfinte Taine s-ar fi introdus după epoca apostolică și împotriva Tradiției apostolice. Totodată, Sfinții Părinți recunosc și afirmă numărul de șapte al Sfințelor Taine și caracterul lor sacramental.

Fiecare Sf. Taină constă dintr-o anumită *formă văzută*, care este alcătuită din diferite rugăciuni, dintr-o formulă aparte, din diferite simboluri și dintr-un ceremonial propriu ei. Această formă văzută corespunde naturii truștești a omului, care este

legat de forme văzute pe care le poate cuprinde cu simțurile sale. Foarte nimerit se exprimă în această privință Sf. Ioan Gură de Aur: „Dacă ai fi netrupesc, ți-ar da aceste daruri așa cum sînt, netrupești. Dar fiindcă sufletul este împreunat cu trupul, cele duhovnicești le dă în semne supuse simțurilor.”

Între cele șapte Sfinte Taine există un raport de întregire reciprocă și de unitate.

În centrul lor stă Sf. Euharistie, în care este prezent în mod real însuși Domnul nostru Iisus Hristos, izvorul oricărui har. Celelalte Sfinte Taine ne împărtășesc numai acest har, cîștigat de Domnul nostru Iisus Hristos.

Este adevărat că Sf. Scriptură nu menționează cu numele pe toate cele șapte Sf. Taine. Ea nu precizează în mod direct numărul lor de șapte, dar cuprinde mărturii pentru fiecare din ele. De aceea, Biserica le-a practicat de la început pe toate șapte.

Recunoaștem că Sf. Părinți — ca și Sf. Scriptură — nu menționează nimic despre numărul de șapte al Sf. Taine. Dar ei le atestă pe toate șapte și anume pe fiecare în parte. Întrucît însă nu se ridicase — în vremea aceea — nimenia împotriva acestui număr, Sf. Părinți n-au simțit nevoia să stăruiască asupra numărului de șapte al Sf. Taine.

Ori, Sf. Scriptură ne spune că Sfintele Taine se săvîrșesc „spre iertarea păcatelor”, ceea ce înseamnă că lucrarea lor nevăzută este împreunată cu lucrarea sfințitoare a Sf. Duh; deci ele au un caracter sacramental. Astfel, menirea lor nu este numai de a ne întări credința, ci și de a ne sfinți.

În concluzie finală, este bine să ne reamintim deci că Biserica noastră are suficiente și puternice temelii să țină mai departe — neschimbate — învățătura și practica celor șapte Sfinte Taine.

C. Sîrbu

Gînd de bine

Ce bine e cînd peste toate
Senină liniștea domnește,
Ce bine e cînd toată lumea
Se bucură dar și muncește

Ce bine e cînd fericirea
O dobîndești în mod cinstit;
Te laudă cei ce te știu
Iar tu, ca om, ești mulțumit.

Ce bine-ar fi dacă prin cîntec,
Ieșit din inimă curată,
Noi am cinsti pe cei ce luptă
Pentru o pace adevărată!

Ce bine-ar fi dacă în lume
Ar fi stăpîină „OMENIA”
Și-o înțelegere în toate,
Cum e la noi în ROMÂNIA!

Nicolae Isac-Zlaști
cîntăreț bisericesc

125 de ani...

(Urmare din pag. 3)

pentru toate marile sărbători bisericești, între care și acel însuflețitor: „De tine se bucură”. De asemenea privesc: „Cu trupul lui Hristos”; „Paharul mîntuirii”, „Cinei Tale” și altele. Cele două „Liturghii” (în Sol și La), precum și multe cîntări pentru pomenirea celor morți fac parte din numărul celor aproape 70 lucrări muzicale religioase scrise de Gheorghe Dima, piese originale sau armonizări.

Vastă și valoroasă este creația sa muzicală cu conținut laic. Să amintim din ea cel puțin cîntecule: „A venit un lup din crîng” și balada: „Groza”, iar dintre lucrările pentru cor, soliști și orchestră, însuflețitoarea baladă: „Mama lui Ștefan cel Mare”.

Asemenea creației altor mari compozitori, muzica lui Gheorghe Dima ne mișcă și astăzi întreaga noastră ființă, iar o formă de recunoștință adusă celui care a compus-o este și aceea de-a cînta și asculta în reculegere, cunoscînd-o în marea sa adîncime. Nu peste multe săptămîni vom sărbători iarăși Crăciunul, și în biserici va răsună iarăși, duios și înălțător „O ce veste minunată”. Pentru înveșmîntarea corală a acestui minunat cîntec de stea, să-i fim recunoscători lui Gheorghe Dima.

Fie deci ca această aniversare să fie încă un prilej în a ne adînci mai mult în cunoașterea minunatelor compoziții ale lui Gheorghe Dima, în a încinge mai mult în sufletele noastre dragostea de frumos, de poporul nostru și plaiurile acestea pe care marele compozitor le-a iubit atît de mult.

Gheorghe Șoima

Cuvioșii mărturisitori...

(Urmare din pag. 2)

1752 cînd este arestat și închis în temnița de la Kufstein, de unde, în 1756, iarna, reușește să evadeze, dar nu mai ajunge acasă fiindcă își găsește sfîrșitul în vreo prăpastie din munții Tirolului, unde se află această fortăreață.

Din viața și activitatea acestor trei Sfinți ai Bisericii noastre desprindem dîrzenia lor nezdruncinată în apărarea credinței ortodoxe și slujirea cu devotament a Bisericii care le-a însuflețit viața și activitatea. Luptele și jertfele lor n-au fost zadarnice pentru că ele au menținut trează conștiința apărării credinței ortodoxe, au propovăduit și au dorit împlinirea aspirațiilor poporului spre libertate și independență. Aceste idealuri s-au împlinit abia în zilele noastre și după alte multe jertfe; unitatea de stat în 1918, iar Reîntregirea Bisericii în 1948.

La a 24-a aniversare a actului Reîntregirii Bisericii noastre sîntem fericiți să constatăm că ne-am păstrat credința pentru că o singură Biserică avem, în care ne închinăm, și o singură Patrie care ne ocrotește și pe care o iubim, dorind să o vedem tot mai frumoasă și mai prosperă.

Sebastian Șebu

Prăznuirea a 300 de ani de existență a Mănăstirii Moisei

La picioarele Pietrosului, în țara Maramureșului, în poiana unui platou înconjurat de brazi, de peste trei secole, ca o candelă aprinsă, se află o bisericuță mică de lemn. Este singura ce a rămas din cele 13, care au fost ridicate aproape în același timp.

Anul acesta, credincioșii s-au întîlnit la Mănăstirea Moisei, întocmai ca acum 300 de ani, cînd mitropolitul ortodox Sava Brancovici de la Alba Iulia le-a sfințit biserica din lemn, martoră a atîtor năzuințe și suferințe românești din acest colț de țară. Exact la 300 de ani, în 15 august 1972, un alt ierarh ortodox, P. S. Episcop Teofil Herineanu al Clujului, a poposit la această mănăstire, înălțată de Coman Moise și fiul său ierom. Mihai, pentru a sublinia după cuviință această importantă aniversare.

După vecernie cu litie, acatistul și paraclisul Sfintei Fecioare Maria, săvîrșite în cele două biserici (cea veche și cea nouă), după predica catehetică a preotului Toma Păunescu de la parohia Moisei I, P. S. Episcop Teofil s-a retras, iar frații preoți au continuat mărturisirea credincioșilor.

A doua zi, la ora 9, P. S. Episcop Teofil a fost întîmpinat de întreg soborul în fața bisericii celei noi, unde P. C. prot. al Sighetului, Mihai Oprisan, a rostit un scurt cuvînt omagial cu urări de bun venit înaltului ierarh, după care P. S. Sa a arătat marele eveniment al sfințirii bisericii de lemn din 15 august 1672 prin mitropolitul Ardealului, Sava Brancovici. Evocă apoi rolul social cultural pe care l-a avut acest așezămînt călugăresc, metoc la Mănăstirea Putna.

După Sf. Liturghie arhierescă, P. S. Episcop Teofil, în cuvinte emoționante, a arătat de ce mare prețuire se bucură acest praznic al Adormirii Prea Curatei Fecioare Maria la credincioșii noștri, ce fapte trebuie să săvîrșim ca să fim vrednici de măreția lui și a tîlcuit bucuria zilei prilejuită de împlinirea celor trei sute de ani de la sfințirea micii biserici de lemn.

A arătat apoi cît de milostiv este Dumnezeu, că în mai puțin de o jumătate de veac ne-a învrednicit de două evenimente importante. Primul

în 1918 prin Unirea Transilvaniei cu România, iar al doilea în 1948, prin Reîntregirea Bisericii noastre strămoșești, despărțită în două strane de vitregia vremilor din jurul anilor 1700.

Pune la inima fiecărui creștin, păstrarea cu sfințenie a acestor daruri cerești, spre a ne dovedi vrednici de înaintașii noștri.

În încheiere, protopopul Sighetului a dat citire telegramii Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, trimisă cu acest prilej pe numele P. Cuv. stareț Ivașcu Iuliu, în care se spune:

„Prăznuirea hramului Sfintei Mănăstiri Moisei — Adormirea Maicii Domnului — din anul acesta, cînd împlinește 300 de ani de la tîrnosirea sa de către mitropolitul Sava Brancovici, ne îndeamnă pe de o parte să pomenim cu adîncă evlavie și recunoștință numele acestui sfînt mitropolit, neclintit în dreapta credință și iubitor de popor, odată cu numele tuturor slujitorilor și credincioșilor din acest sfînt locaș, prea cinstitori neclintii ai Maicii Domnului.

Iar pe de altă parte, să vă încredințăm pe prea cuvioșia voastră, pe ceilalți slujitori și pe toți binecredincioșii creștini, veniți în număr mare la sfînta prăznuire, că sîntem și Noi — Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române — cu sufletul în mijlocul vostru, împărtășind bucuria voastră duhovnicească, unindu-ne cu toții în rugăciuni fierbinți către Prea Curata Maica Domnului, să ne ocrotească Biserica noastră străbună și Țara noastră românească, în pace și bună sporire în toate binecuvîndu-Vă cu dragoste părintească, în Domnul nostru Iisus Hristos.”

Credincioșii prezenți au ascultat citirea acestei telegrami cu vădită emoție și bucurie, că Patriarhul Bisericii noastre strămoșești, cu care s-au întîlnit în anul trecut de 15 august la Rozavlia, și-a adus aminte de ei și le poartă grijă părintească.

Ei s-au întors la casele lor întăriți în credința noastră ortodoxă și încălziiți în dragoste de țară, de meleagurile acestea locuite de străbuni, despre a căror vrednicie ne vorbește și de trei ori seculara Mănăstire Moisei.

Prot. Ioan Pop
vicar eparhial